

lysningslovens § 23, stk. 2, og lov nr. 129 af 28. april 1955 om jordfordeling mellem landejendomme § 5, stk. 5.

I øvrigt foreslås regnskabsmødeordningen opretholdt, jfr. § 24, stk. 1. Bestemmelsen er imidlertid ikke til hinder for, at kommissarius, hvis dette skønnes praktisk, tager initiativet til erstatningers udbetaling uden afholdelse af regnskabsmøde. Fornødne dokumentationer må naturligvis også i disse tilfælde foreligge.

Med hensyn til *panthaveres retsstilling* bestemmer § 24, stk. 1, at panthavere skal indvarsles til regnskabsmøderne. Dette sker også ved ekspropriationer efter jernbaneforordningen, jfr. en herom under 23. februar 1934 afgiven betænkning af et af ministeriet for offentlige arbejder nedsat udvalg.

Det bestemmes i § 24, stk. 2, at erstatningen, såfremt flere panthavere gør krav på den, udbetales efter prioritetsorden. Om spørgsmålet kan i øvrigt henvises til: Poul Andersen: Dansk Statsforfatningsret, s. 787-89. Ved ekspropriationer efter jernbaneforordningen gælder det, at en rettigedshaver, som ikke har meldt sig med krav om andel i en erstatning senest på regnskabsmødet, mister ethvert krav på eksproprianten. Kommissarius kan altså under regnskabsmødet udbetale til den direkte erstatningsberettigede. Denne præklusionsvirkning har med føje været kritiseret, se: Poul Andersen, anf. v. s. 788, og Sven Clausen, Ugeskrift for Retsvæsen 1924, s. 211-15. Lovforslaget bestemmer derfor, at de beløb, som måtte tilkomme en tinglyst pant-haver, hvis adresse ikke har kunnet oplyses, ikke kan udbetales uden dennes tilslutning, selv om han ikke har meldt sig på regnskabsmødet. Det beløb, der kan tilkomme ham, må i givet fald deponeres. Det tilkommer da den, hvem erstatningen ellers måtte tilfalde, at søge sagen klarlagt.

Da afslutningen af et anlæg kan trække ud, er det i § 23, stk. 2, bestemt, at kommissarius undtagelsesvis kan bestemme, at arealgrænserne må fastlægges, selv om anlægget ikke er fuldført. Kun herved muliggøres en endelig erstatningsopgørelse, såfremt den erstatningsberettigedes interesser til-siger, at sagen bringes til afslutning.

Til § 25.

Paragraffen er i overensstemmelse med den gældende ordning, jfr. justitsministeriets cirkulære af 31. januar 1949 om fremgangsmåden ved ekspropriationer efter reglerne i forordning af 5. marts 1845 in fine. De rettigedshavere, hvis ret udslattes, kan enten have et selvstændigt erstatningskrav, jfr. § 2 c) og bemærkningerne hertil (typisk for brugsrettighedshavere), eller de kan have krav på

andel i den ejeren tilkommende erstatning, jfr. §§ 23-24, (typisk for panthavere). I de i § 2 b) omhandlede ekspropriationstilfælde kan panthavere ligeledes gøre krav på andel i ejerens erstatning.

Til § 26.

Søgsmål om en ekspropriations lovlighed vil efter deres karakter være landsretssager. Søgsmål til ændring af en ekspropriationserstatning er — uanset påstandens størrelse — af Vestre landsret i en dom af 14. juni 1956, Ugeskrift for Retsvæsen 1956, s. 937, også antaget at være landsretssager. Under hensyn til at ethvert erstatningsspørgsmål har været prøvet af to myndigheder, før det kan forelægges domstolene, jfr. paragraffens sidste stk., er det også naturligt, at de i første instans behandles af landsret. Der er særligt ingen grund til, at de eventuelt skulle kunne prøves i 3 instanser for domstolene. Det bestemmes derfor i stk. 1, 1. pkt., at alle ekspropriationssager er landsretssager i første instans.

Stævning vil i det overvejende antal af disse sager blive anlagt mod staten, og reglen i retsplejelovens § 239 medfører da, at næsten alle disse sager skal anlægges ved Østre landsret. I praksis forekommer det dog, at man vedtager behandling ved Vestre landsret, når ekspropriationen vedrører ejendom i Jylland. Det berettigede i at opretholde et særligt værneting for staten er for tiden under overvejelse i almindelighed, og spørgsmålet har for nylig været genstand for undersøgelse i en afhandling af Sv. B. Müller i Juristen 1959, s. 477-86. S. 480 ff. er det særligt kritiseret, at stævning mod staten i ekspropriationssager om ejendom i Jylland kan kræves anlagt ved Østre landsret. Uanset hvorledes overvejelserne om statens værneting i almindelighed måtte falde ud, må det forekomme naturligt, at ekspropriationssager behandles i den retskreds, hvor ejendommen er beliggende. Dette foreslås derfor lovfæstet.

§ 26 indeholder ingen fravigelse af de almindelige regler i retsplejeloven om, hvornår en landsretssag skal forberedes ved underret.

Til § 27.

Paragraffen indeholder forskellige regler om fremgangsmåden og om ekspropriationers nærmere gennemførelse.

I stk. 2 er det bestemt, at lovforslagets regler om bekendtgørelser, offentliggørelse af planer m.v. kan fraviges ved en beslutning af ministeren for offentlige arbejder, såfremt hensynet til statens sikkerhed kræver det. En sådan regel er anset for nødvendig, idet lovforslagets bestemmelser bl.a. skal anvendes